

ਗੁਰ ਗੱਦੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ:

ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਨੇ, ਇਸ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਜਾਨਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਸਗੋਂ ਮਨ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਲਿਖ ਛਡਿਆ, ਜਿਸਦੀ ਮੇਰੇ ਵੀਰ ਕਥਾ ਵਾਚਿਕ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਰਟ ਲਾਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿਧਰੇ ਗੁਰੂਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦੀ ਕਮੀ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ। ਜੇ ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਤਿਬੀਰ ਸਿੰਘ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਬਾਕੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਪਿਆਰ ਜਾਂ ਅਣਖ ਦੀ ਕਮੀ ਹੋਵੇ। ਕਿਉਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣਾ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੀਤਲਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦ ਬਿਲਕੁਲ ਬੋਲਣ ਚਲਣ ਤੋਂ ਰਹਿ ਗਏ ਬੇਹੋਸ਼ ਸਨ, ਤਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਅਗਲਾ ਗੁਰੂ ਕੌਣ ਹਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਕੇਵਲ 'ਬਾਬਾ ਬਕਾਲੇ' ਕਹਿ ਕੇ ਸਰੀਰ ਤਿਆਗ ਗਏ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਸਮੀ ਗੁਰ ਗੱਦੀ ਦੇਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਸਗੋਂ ਇਸਦਾ ਸਿਹਰਾ, ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਲੁਬਾਣੇ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ 'ਗੁਰੂ ਲਾਧੋ ਰੇ ' ਕਹਿਕੇ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਵੋ, ਗੁਰ ਗੱਦੀ ਦਿਵਾਈ ਸੀ। ਇਹ ਕਿੰਨੀ ਝੂਠੀ, ਬੇਰਸਮੀ, ਅਤੇ ਤਰਸਦਾਇਕ ਘਟਨਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸੱਚ ਦੀ ਖੋਜ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਤਿਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ, ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਘਾਲਣਾ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿਰ ਝੁਕਦਾ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਵੀ, ਉਕਾਈ ਖਾ ਗਏ ਹਨ। ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ, ਸੱਚ ਦੀ ਖਬਰ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਅਤੇ ਪਸਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਬਕਾਲੇ ਵਿਖੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਬਾਬਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਬਾਬਾ ਜੀ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਰਾ ਸਨ, ਸੋ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਬਾਬਾ ਜੀ ਹੀ ਲਗਦੇ ਸਨ। ਸਭ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਕੇਵਲ, ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਤੋਂ, ਨੌਂ ਦਿਨ ਪਹਿਲੇ ਮਿਲਕੇ ਗਏ ਅਤੇ ਬਕਾਲਾ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ ਸੀ। ਧੀਰ ਮੱਲ ਜੀ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਜਿਆਦਾ ਹੱਕ ਜਮਾਇਆ ਤਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਾਈ ਸਨ। ਸੋ ਧੀਰ ਮਲ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨਹੀਂ ਲਗਦੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ, ਭਾਵੇਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁਕਮ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਗੱਦੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ, ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਪੰਜ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਨਾਰਿਅਲ ਵੀ ਭਾਈ ਦਰਗਾਹ ਮੱਲ ਨੂੰ ਦੇ ਗਏ ਸਨ, ਕਿ ਪਹੰਚਾ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣਾ, ਪਰ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਪੁਜਦਿਆਂ, ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਕੁਝ ਚਿਰ ਲਗਾ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਈ ਜੀ ਨੇ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਸਰਬ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਖਬਰ ਪੁੱਜ ਜਾਏ, ਤਾਂ ਹੀ ਭਰੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮਰਿਯਾਦਾ ਜਾਕੇ ਨਿਭਾਈ ਜਾਏ। ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਭਾਈ ਦਰਗਾਹ ਮੱਲ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਵੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਚੱਲ ਕੇ ਉਥੇ ਉਠ ਰਹੇ ਵਾਦ ਨੂੰ ਮੁਕਾਉਣ। ਭਾਈ ਦਰਗਾਹ ਮੱਲ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਵਾਦ ਕਾਹਦਾ, ਗੁਰੂ ਗੱਦੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦੇ ਗਏ ਸਨ।

ਦਰਗਾਹ ਮਲ ਕਹਿਆ ।

ਵੱਡਾ ਹੈ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ।

ਜੋ ਬਾਬਾ ਬੈਠਾ ਸਲਾਮਤ ਹਾਜ਼ਰ ।

ਵਿੱਚ ਬਕਾਲੇ ਜਿਸ ਦਾ ਦਰਬਾਰ ਸਭ ਚਲ ਕਰੀਏ ਉਥੇ ਜੋਹਾਰ ॥੨੯॥ ਬੰਸਾਵਲੀ ਨਾਮ, ਚਰਨਨਾਵਾ

ਭਾਈ ਦਰਗਾਹ ਮੱਲ, ਭੱਟ ਵਹੀ ਤਲੋਡਾਂ, ਮੁਤਾਬਕ, ਕਿਤੇ ੧੧ ਅਗਸਤ ੧੬੬੪ ਨੂੰ ਹੀ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ਪਹੁੰਚੇ, ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ੩੦ ਮਾਰਚ ੧੬੬੪ ਨੂੰ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਢੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਦੋਖੀਆਂ, ਸਾਜ਼ਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖੂਬ ਸਮਾਂ ਮਿਲ ਗਿਆ ਕਿ ਮਨਮਾਨੀ ਕਰਨ। ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਆਕੁਲ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਮੰਸਦ, ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਵਰਗਲਾ ਕੇ ਖੂਬ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਲੱਗੇ। ਸਿਆਣੇ ਸਿੱਖ ਦੁਖੀ ਹੋ ਗਏ। ਰੌਲਾ ਬਹੁਤ ਪੈ ਗਿਆ। ਸੰਗਤਾਂ ਦੀ ਆਤਮਿਕ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋ ਰਹੀ। ਜਿਸ ਦਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੇਲ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਹੀ ਸਿਫਤ ਕਰਦਾ, ਪੰਨ ਦੌਲਤ ਲੈ ਜਾਦਾਂ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੀ ਗੱਦੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਆਈਆਂ ਸੰਗਤਾਂ, ਧਨ ਪਦਾਰਥ ਦੇਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਆਨੰਦ ਵਰਗੀ ਵਸਤ ਕਿਸੇ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੰਗਤਾਂ ਤਾਂ ਹੁਣ ਕਹਿਣ ਹੀ ਲੱਗ ਪਈਆਂ ਸਨ ਕਿ 'ਸੱਚਾ ਗੁਰੂ' ਕਿਧਰੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਬੈਠਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ, ਅੰਤਰ ਬ੍ਰਿਤੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਨਾ ਕੋਈ ਢੰਡੇਰਾ ਪਿੱਟ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਬਹੁਤਾ ਸਮਾਂ ਚੁਪ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ। ਕਈ ਵਾਰ ਘੋੜੀ

ਚੜ੍ਹ ਬਾਹਰ ਜ਼ਰੂਰ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਮਾਤਾ ਨਾਨਕੀ ਜੀ, ਬੇਟੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਵੀ ਸਨ, ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਭਾਲੋ, ਸੰਗਤਾਂ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਭਟਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੇ, ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ, ਭਾਈ ਦੁਆਰਕਾ ਦਾਸ ਜੀ ਨੂੰ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸਿਦਕੀ ਸਿੱਖ, ਭਾਈ ਗੜੀਆ ਜੀ ਵੱਲ ਪੜ੍ਹਕਾ ਲਿਖ ਭੇਜੀਆਂ। ਭਾਈ ਗੜੀਆ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖ ਸੱਜੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰਝ ਅਤੇ ਸਿਦਕ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਮਾਣ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਭਾਈ ਜੀ ਦਾ, ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਸਤਿਕਾਰ ਇੰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਉਨਾਂ ਦੀ ਆਖੀ ਮੋੜਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਲਸਰੂਪ, ਬਾਬਾ ਦੁਆਰਕਾ ਦਾਸ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈਕੇ, ਪੰਜ ਪੈਸੇ ਨਾਰੀਅਲ ਲੈਕੇ ਪੁਜ ਗਏ ਸਨ, ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ, ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਭੀ ਸੰਗਤਾਂ ਆ ਗਈਆਂ ਸਨ। ੧੧ ਅਗਸਤ ੧੬੬੪ ਨੂੰ, ਬਕਾਲੇ ਵਿੱਚ ਦੀਵਾਨ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ। ਸਭ ਸੰਗਤਾਂ, ਜੁੜ ਬੈਠੀਆਂ ਕੀਰਤਪੁਰ ਤੋਂ ਬਾਬਾ ਸੂਰਜ ਮੱਲ ਜੀ ਦੇ ਬੇਟੇ, ਦੀਪ ਚੰਦ ਤੇ ਨੰਦ ਚੰਦ ਵੀ ਪੁੱਜ ਗਏ ਸਨ। ਇਸਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਬਾਬਾ ਦੁਆਰਕਾ ਜੀ ਨੇ, ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਪਾਸ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, “ਤੁਸੀਂ ਗੁਰੂ ਹੋ, ਤਹਾਨੂੰ ਛੁਪ ਕੇ ਨਹੀਂ ਬੈਠਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਸੰਗਤਾਂ ਦਏਸ਼ਨ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਵਿਆਕੁਲ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।,” ਬਾਬਾ ਬੁੱਢਾ ਜੀ ਦੇ ਪੋਤਰੇ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਅੱਗੇ ਵਧਕੇ ਤਿਲਕ ਲਗਾਇਆ ਤੇ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਮਹਾਰਾਜ ਨੂੰ ਭੇਂਟ ਕੀਤੀ। ਸਭ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਜੈਕਾਰੇ ਛੱਡ ਕੇ ਵਧਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਭੇਟਾ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ। ਦੀਵਾਨ, ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸੱਜਣ ਲੱਗੇ। ਧੀਰ ਮੱਲ ਨੇ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਵਿਰੋਧਤਾ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿਣ ਲਈ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ। ਕੀਰਤਨ ਉਪਰੰਤ ਆਪ ਕਥਾ ਵੀ ਕਰਨ ਲੱਗੇ।

(ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸਤਿਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਲਿਖੀ ਕਿਤਾਬ “ਇਤੀ ਜਿਨਿ ਕਰੀ” ਜੀਵਨੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਪੜ੍ਹੋ-ਨਿਊ ਬੁੱਕ ਕੰਪਨੀ)

ਗੁਰੂ ਲਾਧੇ ਰੇ: ਭਾਈ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ, ਬਾਬਾ ਬਕਾਲਾ ੯ ਅਗਸਤ ੧੬੬੪ ਨੂੰ ਪੁੱਜਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ, ਉਸਦੇ ਬੇਟੇ ਲਾਲ ਚੰਦ, ਚੰਦੂ ਲਾਲ ਅਤੇ ਧਰਮ ਪਤਨੀ ਸਲਜੋਈ ਸੀ। ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ, ਵੱਡਾ ਵਾਪਾਰੀ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਅੰਨਨ ਪ੍ਰੇਮੀ, ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸਿਦਕੀ ਸਿੱਖ ਸੀ। ਸੂਰਤ ਦੀ ਬੰਦਰਗਾਹ ਨੇੜੇ, ਸਮਾਨ ਦਾ ਲੱਦਿਆ ਜਹਾਜ਼, ਬਹੁਤ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭੀ ਟਿਕਾਣੇ ਨਹੀਂ, ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਰੇਤੇ ਵਿੱਚ ਫਸੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਇਕਾਗਰ ਚਿੱਤ, ਜਪੁਜੀ ਦਾ ਪਾਠ ਕੀਤਾ ਤੇ ਸਮਾਪਤੀ ਉਪਰੰਤ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਗੱਦੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਰਕੇ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ। ਗੁਰੂ ਮਿਹਰ ਸਦਕਾ, ਬੇੜਾ ਬੰਨੇ ਲੱਗਾ। ਮਾਲ ਵੇਚ ਕੇ, ਬਹੁਤ ਧਨ ਕਮਾਇਆ ਅਤੇ ਦਸੰਵਧ ਦੀ ਰਕਮ ਦਿੱਲੀ ਲੈਕੇ ਪਹਿਲੇ ਗਏ, ਉਥੋਂ ਪਤਾ ਲਗਣ ਤੇ, ਬਾਬਾ ਬਕਾਲੇ ਆਏ। ਇਧਰ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲੇ ਆਕੇ ਦੇਖਿਆ, ਕਈ ਧੀਰਮੱਲ ਵਰਗੇ ਅਤੇ ਮਸੰਦ ਵੀ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਨੇ, ਸਭਨਾਂ ਅੱਗੇ, ਦੋ ਦੋ ਮੁਹਰਾਂ ਰੱਖੀਆਂ। ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਫੁਰਮਾਨ ਕੀਤਾ “ਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਜਹਾਜ਼ ਅੜਨ ਤੇ, ਫਿਰ ਪਾਰ ਹੋਣ ਵੇਲੇ, ਜੇ ਸੰਕਲਪ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੇ ਗੁਰੂ ਘਰ ਦਾ ਦਸਵਾਂ ਹਿੱਸਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਦੇਵੋ :

ਅਰੁ ਦਸੋਧ ਗੁਰੂ ਕੇ ਹੈ ਜੇਤਾ

ਅਰਪਨਿ ਦਰਬ ਕਰਹੁ ਅਬਿ ਤੇਤਾ।

ਇਸ ਪਰ, ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ‘ਗੁਰੂ ਲਾਧੇ ਰੇ’ ਰਾਹੀਂ ਅਸਲ ਗੁਰੂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ, ਪਾਸ ਪੰਜ ਸੌ ਕਰਮਚਾਰੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸ਼ਸਤਰ ਧਾਰੀ ਫੌਜ ਵੀ ਸੀ। ਜਦ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਕਿ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚਲਾ ਕੇ ਮਾਰਨ ਦਾ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਧੀਰ ਮਲ ਸਮਾਨ ਲੁਟ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਧੀਰ ਮੱਲ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ, ਸਮਾਨ ਵਾਪਿਸ ਲੈ ਆਦਾਂ। ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ, ਮੁਆਫ ਕਰਕੇ, ਸਮਾਨ ਭੀ ਵਾਪਿਸ ਕਰਵਾ ਦਿਤਾ।

ਗੁਰੂ ਪਿਆਰਿਉ ! ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ?

ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ, ਸ਼ਸਤਰ ਧਾਰੀ ਰਹੇ ਹਨ। ੨੨੦੦ ਘੋੜ ਸਵਾਰਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਦੀ, ਅਗਵਾਈ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕੀਤੀ, ਕਿਲਿਆਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਮਲਾਵਰ, ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਢੁਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੁਦਰਤੀ ਮਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਲਗਾਤਾਰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਹੋਇਆ, ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕੋਈ ਭੀ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ। ਇਸ ਪ੍ਰਤੀ, ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਵਰ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਲੈਕੇ, ਲੰਗਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਗਾਰੇ, ਵਜਾਏ ਜਾਂਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ ਨਗਾਰਾ, ਘੋੜ ਸਵਾਰ, ਅੰਬਾਲੇ ਤੱਕ ਗਏ ਸਨ। ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਆਪ ਹੀ ਸਭਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।